

Sygn. akt I ACa 1374/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Kuberska (spr.)

Sędziowie: SA Anna Beniak

SO del. Iwona Jamróż - Zdziubany

Protokolant: sekr. sąd. Iga Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2018 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa E. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko J. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 23 maja 2017 r. sygn. akt I C 323/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu następujące brzmienie:

„1. utrzymuje w mocy wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 27 czerwca 2014 roku w zakresie kwoty 42.881 (czterdzieści dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt jeden) zł z ustawowymi odsetkami od 20 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 3.758,50 (trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt osiem i 58/100) zł z tytułu częściowego zwrotu kosztów procesu;

2. w pozostałej części uchyla wyrok zaoczny Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 27 czerwca 2014 roku i oddala powództwo”;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od E. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. na rzecz J. K. kwotę 2.025 (dwa tysiące dwadzieścia pięć) zł tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1374/17

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko J. K. easyDEBT Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty

z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie w elektronicznym postępowaniu upominawczym kwoty 78.327,86 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a ponadto o zwrot kosztów sądowych w kwocie 980 zł, kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł oraz opłaty manipulacyjnej w kwocie 20,58 zł.

(pozew – k. 3 – 8 i 14 – 15)

Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie postanowieniem z dnia 30 stycznia 2014 r., sygn. akt VI Nc-e 2467547/13, stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku.

(postanowienie – k. 9)

Wyrokiem zaocznym z dnia 27 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Płocku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 78.327,86 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 26 października 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 7.517 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

(wyrok zaoczny – k. 52)

Pozwany w sprzeciwie od wyroku zaocznego wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(sprzeciw – k. 70 – 71)

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Płocku utrzymał w mocy wyrok zaoczny z dnia 27 czerwca 2014 r.

(wyrok – k. 195)

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny co do zasady podzielił i przyjął za własne, z zastrzeżeniami o czym będzie mowa dalej.

Z poczynionych ustaleń faktycznych wynika, że umową z dnia 17 stycznia 2008 r. wierzyciel pierwotny – Bank (...) SA udzielił pozwanemu J. K. kredyt w kwocie 62.400 zł brutto. Pozwany zobowiązał się do spłaty kredytu w 60 miesięcznych ratach, zgodnie z harmonogramem spłat. Całkowity koszt kredytu wyniósł 30.960 zł. Jednocześnie w umowie zawarte zostało oświadczenie pozwanego o poddaniu się egzekucji do kwoty 120.000 zł w zakresie zobowiązań wynikających z niniejszej umowy.

W dniu 10 marca 2009 r. pomiędzy wierzycielem pierwotnym a pozwanym został zawarty aneks do ww. umowy, na mocy którego kwota kredytu brutto po dokonaniu zmian wyniosła 52.290,69 zł, zaś liczba miesięcznych rat pozostałych do spłaty wyniosła 84. Wysokość raty ustalono na 1.009 zł, a termin spłaty ostatniej raty na dzień 19 sierpnia 2016 r. Pozwany nie wywiązał się z terminowej spłaty powyższego zobowiązania, w wyniku czego Bank (...) SA wystawił w dniu 27 września 2011 r. bankowy tytuł egzekucyjny o numerze (...) na kwotę 49.944,88 zł tytułem niespłaconego kredytu wraz z odsetkami umownymi (w tym pierwszymi liczonymi od dnia 19 kwietnia 2010 r.) oraz kwotę 2.555,23 zł tytułem odsetek umownych za faktyczne opóźnienia w spłacie rat kredytu.

Na wniosek pierwotnego wierzyciela z dnia 10 października 2011 r. Sąd Rejonowy w Żyrardowie postanowieniem z dnia 12 października 2011 r., sygn. akt I Co 2110/11, nadał klauzulę wykonalności ww. bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Postanowienie zostało doręczone wierzycielowi w dniu 3 listopada 2011 r. Na wniosek wierzyciela pierwotnego zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Woli w Warszawie P. B., sygn. akt Km 9894/11. Postępowanie egzekucyjne nie doprowadziło do zaspokojenia roszczeń wierzyciela pierwotnego i zostało umorzone postanowieniem z dnia 19 lipca 2012 r. z uwagi na jego bezskuteczność.

W dniu 15 kwietnia 2013 r. powód nabył od Banku (...)

w (...) SA wymagalną wierzytelność wobec pozwanego, wynikającą z zawartej w dniu 17 stycznia 2008 r. umowy. Wierzytelność ta na dzień 26 października 2013 r. wynosiła 79.441,15 zł, w tym: 49.944,88 zł z tytułu kapitału, 28.382,98 zł z tytułu odsetek, 1.113,20 zł z tytułu kosztów. Pismem z dnia 10 maja 2013 r. powód zawiadomił pozwanego o zawarciu umowy sprzedaży wierzytelności powstałej na skutek zawarcia umowy kredytu pomiędzy pozwanym a Bankiem (...) SA,

w wyniku której powód stał się wierzycielem w stosunku do pozwanego. Poinformował jednocześnie o tym, że łączne zadłużenie pozwanego na dzień

7 maja 2013 r. wynosiło 76.381,51 zł, z czego 49.944,88 zł stanowił kapitał, 25.323,34 zł stanowiły odsetki, zaś 1.113,29 zł koszty sądowe. Pozwany został wezwany do spłaty zadłużenia do dnia 27 maja 2013 r. Ponowne wezwanie do zapłaty zostało przesłane przez powoda pozwanemu pismem z dnia 27 stycznia 2016 r. oraz pismem z dnia 1 lutego 2016 r.

Pozwany nie pracuje zawodowo, nie osiąga dochodów. Utrzymanie zapewniają mu rodzice. Na pozwanym ciąży zobowiązania finansowe

w wysokości ok. 3.000.000 zł.

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia sprzeciwu pozwanego od wyroku zaocznego z dnia 27 czerwca 2014 r.

Po pierwsze, Sąd pierwszej instancji przyjął, że nietrafny jest zarzut braku legitymacji procesowej powoda w niniejszej sprawie, gdyż strona powodowa przedstawiła mającą moc dowodu w postępowaniu cywilnym poświadczoną za zgodność z oryginałem umowę sprzedaży wierzytelności przez Bank (...) SA, wskazującą na to, że powód jest cesjonariuszem wierzytelności przysługujących wierzycielowi pierwotnemu. Z załącznika do umowy, również poświadczonego za zgodność z oryginałem, niezbitnie wynika, że wśród zakupionych przez powoda wierzytelności znajduje się wierzytelność objęta powództwem przeciwko pozwanemu.

Po drugie, Sąd Okręgowy nie podzielił zastrzeżeń pozwanego dotyczących przysługiwania powodowi wierzytelności w dochodzonej pozwem wysokości, zwracając uwagę na to, że z treści bankowego tytułu egzekucyjnego, który został podpisany przez upoważnionego pracownika banku na podstawie ksiąg banku wynika, że roszczenie wobec pozwanego było wymagalne już w dniu

19 kwietnia 2010 r., gdyż od tego dnia były naliczane przez bank odsetki umowne z tytułu nieterminowej spłaty rat, a w chwili zawierania umowy przelewu na rzecz powoda – funduszu sekurytyzacyjnego nie istniał wymóg pisemnego zawiadomienia dłużnika o przelewie przez bank. W ocenie Sądu pierwszej instancji brak przedstawienia potwierdzenia doręczenia pozwanemu wypowiedzenia umowy kredytu był nieistotny, gdyż przedmiotem przelewu może być wierzytelność niewymagalna. Pozwany nie przedstawił natomiast żadnego dowodu na spłatę swoich zobowiązań, tak wobec pierwotnego wierzyciela – banku, jak i wobec powoda.

Po trzecie, Sąd a quo uznał za nieprawidłowy podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia, gdyż bieg trzyletniego terminu przedawnienia, typowego dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, uległ przerwaniu w związku z podjęciem przez pierwotnego wierzyciela czynności z dnia 10 października 2011 r. polegającej na złożeniu do sądu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 27 września 2011 r. oraz wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwanemu. Ponownie termin przedawnienia rozpoczął bieg z dniem 19 lipca 2012 r., w którym umorzono postępowanie egzekucyjne i nie zakończył się do czasu wytoczenia powództwa inicjującego postępowanie w tej sprawie, tj. 26 października 2013 r.

Uznając zatem roszczenie powoda za usprawiedliwione, co do zasady i wysokości, Sąd Okręgowy utrzymał objęty sprzeciwem wyrok zaoczny w mocy.

(uzasadnienie zaskarżonego wyroku – k. 198 – 201 verte)

Opisany wyrok został zaskarżony w całości przez pozwanego apelacją opartą na następujących zarzutach:

1. sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, a następnie przyjęcia, że:

- umowa kredytu z dnia 17 stycznia 2008 r. została skutecznie wypowiedziana, podczas gdy powód nie przedstawił ani oświadczenia o wypowiedzeniu, ani potwierdzenia doręczenia pozwanemu wypowiedzenia umowy kredytu;

- roszczenie stało się wymagalne już w dniu 19 kwietnia 2010 r., podczas gdy powód nie przedstawił ani oświadczenia o wypowiedzeniu ani potwierdzenia doręczenia pozwanemu wypowiedzenia umowy kredytu;

2. naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 6 k.c. w zw. z art. 509 k.c. przez przyjęcie, że roszczenie powoda jest usprawiedliwione co do zasady i wysokości, podczas gdy powód nie wykazał, kiedy umowa kredytu została skutecznie wypowiedziana pozwanemu, a tym samym roszczenie nie jest usprawiedliwione co najmniej do wysokości,

- art. 75 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że skoro bank wystawił w dniu 27 września 2011 r. bankowy tytułu egzekucyjny, któremu została nadana klauzula wykonalności, to roszczenie wobec pozwanego było już wymagalne w dniu 19 kwietnia 2010 r., podczas gdy powód nie wykazał, aby bank wypowiedział pozwanemu umowę kredytu, a co za tym idzie roszczenie pozwanego było przedwczesne i jest zawyżone o wysokość skapitalizowanych odsetek,

- art. 118 k.c. przez przyjęcie, że roszczenie jest nieprzedawnione mimo, że jeżeli stało się wymagalne w dniu 19 kwietnia 2010 r., to uległo przedawnieniu wobec niemożności powoływania się przez stronę powodową na przerwanie biegu przedawnienia przez wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie wyroku zaocznego w całości i oddalenie powództwa, a także o zwrot kosztów procesu za obie instancje.

(apelacja – k. 203 – 205 verte)

Strona powodowa nie ustosunkowała się do wniesionej apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest częściowo zasadna i jako taka podlegała uwzględnieniu na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

Przede wszystkim należy się zgodzić ze skarżącym, że doszło do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie oceny dowodów

z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, a w następstwie tego ustalenie, iż umowa kredytu z dnia 17 stycznia 2008 r. została skutecznie wypowiedziana, podczas gdy powód nie przedstawił ani oświadczenia o wypowiedzeniu, ani potwierdzenia doręczenia pozwanemu wypowiedzenia umowy kredytu, a niewątpliwie to na powodzie spoczywał ciężar takiego dowodu w rozumieniu art. 6 k.c. Od razu należy natomiast wskazać, że nietrafna jest druga część tego zarzutu, gdyż ocena kiedy roszczenie staje się wymagalne, nie jest kwestią ustaleń faktycznych, a kwestią jurydyczną i wobec tego nie może być zwalczane na płaszczyźnie art. 233 k.p.c., odnoszącego się do oceny dowodów i poczynienia – jako jej konsekwencji – ustaleń faktycznych w danej sprawie. Natomiast trafnie zarzucono Sądowi a quo naruszenie art. 75 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że skoro bank wystawił

w dniu 27 września 2011 r. bankowy tytułu egzekucyjny, to musiało dojść do wypowiedzenia pozwanemu umowy kredytu.

Reasumując, Sąd ad quem czyni dodatkowe – niesprzeczne z ustaleniami faktycznymi Sądu pierwszej instancji – ustalenie, że wierzyciel pierwotny, tj. Bank (...) SA, nie wypowiedział pozwanemu umowy kredytowej z dnia 17 stycznia 2008 r., aneksowanej w dniu 10 marca 2009 r., który to aneks zaczął obowiązywać od dnia 19 sierpnia 2009 r. (kopia aneksu do umowy – k. 42 akt).

Dalej, należy w całości zaaprobować stanowisko apelującego, że nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Przerwanie biegu przedawnienia na skutek wszczęcia postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności jest związane tylko z podmiotami uczestniczącymi w tym postępowaniu i na podstawie tego tytułu, w granicach ukształtowanych klauzulą wykonalności. Powyższe stanowisko wynika z ugruntowanego już orzecznictwa, o czym świadczą judykaty Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2017 r., sygn. akt I CSK 6/17, z dnia 19 listopada 2014 r., sygn. akt II CSK 196/14, z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, z dnia 5 października 2016 r., sygn. akt III CZP 52/16, czy z dnia 20 października 2016, sygn. akt III CZP 60/16. A także orzecznictwo sądów powszechnych, jak np. wyrok SA w Krakowie z dnia 4 października 2017 r., I ACa 352/17 (Lex nr 2501301). W konsekwencji przyjęć należało, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, że ani złożenie przez pierwotnego wierzyciela będącego bankiem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, ani złożenie przez tego samego wierzyciela wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie stanowiło czynności przerywających bieg przedawnienia roszczenia przeciwko pozwanemu ze skutkiem względem powoda.

Jednakże podzielenie tych wszystkich zarzutów skargi apelacyjnej mimo wszystko nie mogło prowadzić do uwzględnienia apelacji pozwanego w całości, z następujących przyczyn.

Przyjęcie za skarżącym, że do dnia zamknięcia rozprawy przed sądem drugiej instancji nie zostało udowodnione wypowiedzenie pozwanemu umowy kredytowej, musi skutkować przyjęciem, iż pozwany miał umowny obowiązek (w postaci nadanej aneksem) uiszczania od dnia 19 sierpnia 2009 r. do dnia 19 sierpnia 2016 r. 84 rat miesięcznych kredytu w wysokości po 1009 zł, tj. łącznie 52.290,69 zł brutto, tj. z oprocentowaniem w wysokości 14,99 % w skali roku. Pozwany nie zakwestionował tego ustalenia Sądu a quo. Pozwany w sprzecznie od wyroku zaocznego, stając na stanowisku, że nie doszło do wypowiedzenia umowy kredytowej, podniósł zarzut przedwczesności powództwa, zwracając uwagę na wniesienie pozwu w dniu 26 października 2013 r. Jednakże zaskarżony wyrok został wydany w dniu 23 maja 2017 r., a zatem po upływie terminu zakończenia spłacania rat przez pozwanego. Zgodnie z art. 316 k.p.c. sąd po zamknięciu rozprawy wydaje wyrok, biorąc pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy. Reasumując, cała kwota kredytu wskazana w aneksie do umowy w wysokości 52.290,69 zł brutto, wraz z naliczanymi co roku odsetkami na dzień wyrokowania była wymagalna w chwili wydania zaskarżonego orzeczenia.

Niewątpliwie musi być poza sporem okoliczność, że pozwany w jakiejś części zrealizował swój obowiązek uiszczania rat kredytu po dacie podpisania aneksu, gdyż bankowy tytuł egzekucyjny – będący dokumentem prywatnym i w tym znaczeniu środkiem dowodowym – zawiera wskazanie jako należności kapitałowej jedynie kwotę 49.944,88 zł oraz kwotę 28.382 zł z tytułu odsetek i kwotę 1.113,20 zł z tytułu kosztów. Taka też kwota z tytułu kapitału i odsetek stała się przedmiotem cesji wierzytelności, dokonanej w dniu 15 kwietnia 2013 r. Tym samym strona powodowa na mocy art. 509 § 1 i 2 k.c. nabyła z tytułu należności głównej wierzytelność w takiej właśnie wysokości i co do niej wstąpiła w sytuację prawną cedenta, w tym uzyskała prawo dochodzenia roszczenia na drodze procesu cywilnego. Z kolei pozwany chcąc podważyć wysokość niespłaconego kapitału z tytułu zawartej umowy powinien był na zasadzie art. 6 k.c. wykazać, że systematycznie regulował swoje należności lub w inny sposób spłacił cały kredyt lub choćby jego część. Pozwany tego obowiązku nie udźwignął. Jednak w sytuacji przyjęcia, że nie doszło do wypowiedzenia umowy kredytu brak jest możliwości ustalenia w jakiej wysokości powinny być naliczane odsetki od kredytu, co spowodowało, że Sąd

ad quem dla dalszych rozważań – z korzyścią dla pozwanego i wobec zaniechań strony powodowej – przyjął jedynie kwotę niespłaconego kapitału.

Rozłożenie należności kapitałowej na raty miało ten skutek, że każda z rat stawała się wymagalna w innym terminie, a w konsekwencji każda rata przedawniała się z upływem innego terminu, zgodnie z art. 120 § 1 k.c. Nawiązując do wyrażonego wcześniej poglądu, trzeba przyjąć, że pierwszą i jedyną czynnością podjętą przez stronę powodową po dokonaniu cesji wierzytelności w dniu 15 kwietnia 2013 r., w celu przerwania biegu przedawnienia rat kapitałowych, było wytoczenie powództwa w dniu 26 października 2013 r. Na dzień wniesienia pozwu doszło już jednak do przedawnienia rat kapitałowych za okres 3 lat wstecz, tj. rat płatnych przed 26 października 2010 r., gdyż strona powodowa nie korzystała z przerwania biegu przedawnienia przez czynności pierwotnego wierzyciela. Jeżeli strona powodowa nabyła wierzytelność z tytułu kapitału w wysokości 49.944, 88 zł, to doszło do przedawnienia części tej wierzytelności, tj. części obejmującej raty za czas od kwietnia 2010 r. do października 2010 r., tj. za 7 miesięcy po 1009 zł, łącznie 7.063 zł, co powoduje zmniejszenie zaległości pozwanego do wysokości 42.881 zł. Ponieważ strona powodowa nie dostarczyła żadnego materiału dowodowego w zakresie biegu odsetek, Sąd drugiej instancji zasądził je na zasadzie art. 481 k.c., tj. jako ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia następnego po ekspirowaniu całej umowy kredytowej, tj. od 20 października 2016 r. do dnia zapłaty.

W konsekwencji spowodowało to zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez utrzymanie w mocy wyroku zaocznego tylko co do tej kwoty. W pozostałym zakresie wyrok zaoczny podlegał uchyleniu a powództwo oddaleniu, jako przedawnione lub nieudowodnione.

O kosztach postępowania za obie instancje orzeczono na zasadzie art. 100 zd. 1 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając, wobec faktu, że strona powodowa wygrała proces zarówno w pierwszej, jak i w drugiej instancji w 55 %, a strona pozwana przegrała w 45%.